

Protocol Sociale Veiligheid

Versie augustus 2022

BmdB Ichthusschool

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	4
2. Visie	5
3. Preventieve aanpak	6
3.1 Wij heten iedere nieuwe leerling (zij-instroom) bewust welkom	6
3.2 De Gouden Weken	6
3.3 Methode sociale vaardigheden	6
3.4 Wij zijn ons bewust van de fasen van groepsvorming	6
3.5 Wij werken met gedragsverwachtingen	7
3.6 Positieve gedragssturing in de groep en in de school	7
3.7 Rol van de leerkracht	7
3.8 Positief social media gebruik	7
4. Monitoring	9
4.1 Hart&Handen IEP + leerlingtevredenheid ->vensters	9
4.2 Registratie van (pest)incidenten	9
4.3 Verwijzingsmogelijkheden	9
5. Gedragsverwachtingen	11
5.1 In de school	11
5.2 In de klas	12
5.3 Op sociale media	12
6. Pestgedrag	13
6.1 Wat is pesten?	13
6.2 Wat is cyberpesten?	14
6.3 Preventieve aanpak	14
6.4 Curatieve aanpak pesten	14
7. Fasen pestprotocol	15
8. Ongewenst gedrag en wangedrag	16
8.1 Consequenties van ongewenst gedrag	16
8.2 Consequenties van wangedrag	16
8.4 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	16
9. Veiligheidsplan	17
9.1 Toelichting veiligheidsplan	19
10. Ouders	21

11. Contactpersonen	22
11.1 Vertrouwenspersoon en anti-pestcoördinator	22
11.2 Coördinator sociale veiligheid	22
11.3 Klachtenregeling	23
Bijlage 1: Time-Out formulier	24
Bijlage 2: Afsprakenkaart	25
Bijlage 3: Verslag inzake officiële waarschuwing, schorsing en/of verwijdering van leerlingen	26
Bijlage 5: Omschrijving werkvormen	27
Bijlage 6: Verwijsinstanties	32

1. Inleiding

Een school is veilig als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilige en positieve sfeer is op school. Elke school moet beschikken over een beleid t.a.v. sociale veiligheid. Hierin staat de structurele en schoolbrede aanpak ter bevordering van de sociale veiligheid en de aanpak tegen het pesten beschreven.

In dit beleid moet in ieder geval opgenomen worden dat de school:

- Beleid voert met betrekking tot veiligheid en dat gericht is op aanpakken en tegengaan van pesten;
- De sociale veiligheid van leerlingen op school monitort;
- Er zorg voor draagt dat leerlingen, leraren en ouders een beroep kunnen doen op een coördinator sociale veiligheid en een aanspreekpunt in het kader van beleid tegen pesten.

2. Visie

Al onze waarden en normen worden aan de Bijbel ontleend. De Bijbelse uitgangspunten bepalen onze visie op mens en maatschappij, onze omgang met elkaar, ons pedagogisch en didactisch handelen en de gedragsverwachtingen die we op onze scholen hanteren.

Leren gaat het beste in een prettige sfeer, een goed en veilig groeps- en schoolklimaat, ook wel het pedagogisch klimaat genoemd. Een slecht pedagogisch klimaat gaat ten koste van het welbevinden van leerlingen en leerkrachten en kan leiden tot minder goede leerresultaten en minder werkplezier.

Wij willen onze leerlingen een veilige plek bieden waar ze onder gunstige omstandigheden optimaal kunnen leren. Alle kinderen zijn ons aller zorg! Kinderen zijn heel nieuwsgierig en willen graag de wereld om hen heen ontdekken. Ook op sociaal gebied valt er voor kinderen veel te ontdekken. Er zijn leerlingen die vanuit zichzelf gemakkelijk contact met anderen zoeken en maken; ook zijn er leerlingen die hierbij steun en hulp van medeleerlingen en/of leerkracht kunnen gebruiken.

Ieder kind is een uniek schepsel van God. Daarom mag ieder kind er zijn zoals hij of zij is. Deze uniciteit mag echter niet ten koste gaan van de omgeving om het kind heen. Wij willen kinderen ondersteunen en helpen om zichzelf te ontdekken in relatie tot de ander. Uiteindelijk willen wij namelijk allemaal elkaar liefhebben. Hiermee willen we de kinderen iets meegeven voor de rest van hun leven.

3. Preventieve aanpak

Sociale veiligheid en aanpak tegen pesten vraagt om meer dan een plan beschreven in een beleid, namelijk een positieve aanpak die in alle ruimtes en groepen met regelmaat aangeboden en onderhouden wordt.

Onze school behoort een veilige plek te zijn voor alle leerlingen. Pesten bedreigt dit uitgangspunt. De Ichthusschool heeft gekozen voor een aanpak waarbij het sociaal-emotioneel leren van de hele school de hoogste prioriteit krijgt, in plaats van alleen te focussen op een anti-pestprogramma in de groep. De leerkrachten besteden wekelijks aandacht aan het ontwikkelen van een veilig school- en klassenklimaat met behulp van methoden en voorlichtingslessen. Voorbeelden hiervan zijn lessen KWINK (onze methode voor sociaal-emotioneel leren) en voorlichtingslessen GGD en Gezonde School/ Jeugd-Punt Putten. Hieronder zullen een aantal specifieke zaken van onze preventieve aanpak worden benoemd.

3.1 Wij heten iedere nieuwe leerling (zij-instroom) bewust welkom

We zorgen ervoor dat er van tevoren spulletjes klaarliggen op een al klaargezet tafeltje. We koppelen een leerling aan de nieuwe leerling. Deze leerling kan de nieuwe leerling wegwijs maken op school en is het eerste aanspreekpunt bij vragen. Eventueel sturen we van tevoren al een welkomstkaartje namens de klas. Na vier weken vindt een kindgesprek én oudergesprek plaats om te ontdekken hoe de (nieuwe) school bevalt.

Een nieuw gezin dat wordt aangemeld en waarvan het kind start bij de kleuters krijgen een huisbezoek. Als de leerling 4 weken op school zit wordt telefonisch of aan het einde van de schooldag (informeel) geïnformeerd over hoe de start is geweest. Voor hen hoeft dan niet nogmaals een oudergesprek ingepland te worden tenzij er zorgen zijn.

3.2 De Gouden Weken

De Gouden Weken zijn de eerste weken van het schooljaar (weken tussen zomer- en herfstvakantie). Ze zijn bij uitstek geschikt om een fundament neer te zetten voor een goede groepsvorming. Deze weken worden herhaald tijdens de zogenaamde 'Zilveren Weken' (weken na de kerstvakantie). In deze weken zetten we bewust extra tijd weg voor kennismakingsactiviteiten en groepsvormende activiteiten. Dit doen wij o.a. met behulp van het boekje 'De Gouden Weken' en 'De zilveren weken' van Boaz Bijleveld.

3.3 Methode sociale vaardigheden

KWINK is een online methode voor sociaal-emotioneel leren (SEL), inclusief burgerschap en mediawijsheid. We werken met deze methode in groep 1 tot en met groep 8. Binnen KWINK staat elke les één 'KWINK van de week' centraal, bijvoorbeeld: 'Ik durf om hulp te vragen', etc. Kwink biedt een doordacht SEL-programma, gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten. KWINK is praktisch, leuk en altijd actueel. Gericht op preventie (van bijvoorbeeld pesten op school) en de kracht van een veilige groep. In onze klassen hangen zichtbaar de KWINK-posters. KWINK voldoet aan de Wet Sociale Veiligheid.

3.4 Wij zijn ons bewust van de fasen van groepsvorming

De fasen van groepsvorming (Tuckman, 1965) zijn essentieel om te kennen voor iedere leerkracht. Wanneer een groep in de fase van 'storming' (testen, macht ontdekken) blijft hangen, komt hij niet tot werken (performen). Wij beginnen elk schooljaar heel duidelijk met het gezamenlijk opstellen van gedragsverwachtingen en onderwijzen deze door bekrachtiging en corrigeren. Zodoende bieden

wij de groep grenzen en veiligheid ('Zo doen wij het hier.'). Dit hoort bij de eerste fase in het proces: norming.

3.5 Wij werken met gedragsverwachtingen

Wij stellen in iedere groep aan het begin van ieder schooljaar gezamenlijk gedragsverwachtingen op. Deze gedragsverwachtingen worden door alle leerlingen en de groepsleerkrachten van de groep ondertekend. Gedurende het gehele schooljaar zijn ze zichtbaar in de klas en worden ze onderwezen en bekrachtigd door de leerkrachten.

3.6 Positieve gedragssturing in de groep en in de school

Als school gaan we uit van het positieve, namelijk van wat kinderen kunnen. Zo nodig werken we met een beloningssysteem binnen de groepen. Deze zetten wij in als positieve gedragssturing. Het gaat hierbij dus niet om consequent belonen, we 'vinken' geen lijstje af van wat leerlingen moeten kunnen. We belonen individueel, passend bij de leerling. Bij de één kan dit bijvoorbeeld 'het werken met een fluisterstem' zijn, en bij de ander kan dit 'het netjes houden van de werkplek' zijn. We laten in het beloningssysteem elke veroordeling in de zin van 'fout' weg, in het belonen gaat het immers om 'goed' gedrag. Er is dus geen sprake van werken met kleuren of een hiërarchisch uitziend beloningssysteem. Leerlingen kunnen niet de indruk krijgen dat ze 'goed' of 'fout' of 'beter dan de ander' zijn. Naast individueel belonen kan er ook sprake zijn van groepsbeloningen. Hierbij zijn de beloningen vooral gericht op de gedragsverwachtingen die aan het begin van het schooljaar met de klas zijn opgesteld. Een beloning heeft altijd een duur van 10 minuten. Door de consequente inzet van het beloningssysteem is er sprake van een duidelijke communicatie en een bekrachtiging van positief gedrag.

3.7 Rol van de leerkracht

Wij zijn ons bewust van het belang van de capaciteiten van de leerkracht met betrekking tot positieve groepsvorming, goed klassenmanagement en een veilig schoolklimaat. Pesten duidt op een structureel probleem in een groep en kan duiden op een gebrek aan sturing en leiderschap. De leerkracht dient een duidelijke leider te zijn, die duidelijk de grenzen van sociaal verkeer aangeeft. Het is belangrijk dat leerkrachten actief signaleren en dan ook actief handelen in geval van pestsituaties. Er dient door leerkrachten gewicht gegeven te worden aan pestsignalen ('Dit is heel erg wat er gebeurd is'). Leerkrachten dienen hierin toegerust en ondersteund te worden door een actieve anti-pestcoördinator (APC).

3.8 Positief social media gebruik

Wij zijn ons ervan bewust dat kinderen elkaar via social media op negatieve wijze kunnen benaderen en daarom genereren wij (extra) aandacht voor positief social-media-gebruik en mediawijsheid in het algemeen. Wij hebben de taak om online pesten tegen te gaan. Het online pesten vindt buiten schooltijd plaats en is daarom niet direct zichtbaar. De gevolgen ervan zijn echter wel zicht- en merkbaar op school.

In de bovenbouwgroepen 6, 7 en 8 zal de leerkracht met de groep de voordelen én risico's bespreken van het gebruik van sociale media tussen leerlingen onderling. Samen met de leerlingen maken we afspraken over internetgedrag, we maken cyberpesten bespreekbaar in de groep. We maken leerlingen duidelijk wat de sancties zijn op cyberpesten (denk aan het uitsluiten van het internetgebruik op school, als milde vorm, of het verwijderen van school als uiterste maatregel). Ouders worden via de nieuwsbrief gewezen op de mogelijke risico's van internetgebruik door kinderen. Informatie hierover is te vinden op diverse websites zoals bijvoorbeeld: www.pestweb.nl, www.mijnkindonline.nl, e.a.

Wij overwegen per jaar of wij de volgende preventiemiddelen voor cyberpesten inzetten.

- Whatshappy- en Instagrap (les), doel: kinderen uitdagen afspraken te maken over hoe zij fatsoenlijk met elkaar omgaan op Whatsapp en Instagram + problemen met chatten bespreekbaar maken.
- Lespakket Cyberpesten, doel: cyberpesten bespreekbaar maken aan de hand van oefeningen, posters en een werkboekje.
- Digiwijs met Donald Duck, doel: kinderen helpen veilig te navigeren door de digitale wereld.
- Voorlichting door externe partijen (GGD, Jeugd-Punt) over positief social- media-gebruik en veiligheid op het web.

Tot slot is er aandacht voor mediawijsheid in de lessen die wij geven vanuit KWINK.

4. Monitoring

4.1 Hart&Handen IEP + leerlingtevredenheid ->vensters

In oktober nemen we de Hart&Handen toetsen af bij de leerlingen. De volgende toetsen komen aan bod:

Sociaal emotioneel

- Zelfmanagement
- Sociale vaardigheden
- Uiting van gevoelens
- Beheersing van gevoelens
- Empathisch vermogen.

Leeraanpak

- Doorzettingsvermogen
- Plannen
- Organiserend vermogen
- Prestatiemotivatie

Creatief vermogen

- Outputgericht
- Trot op je werk
- Nieuwsgierig
- Vindingrijk
- Anders durven zijn
- Volhardend
- Interacterend met anderen.

Vanaf groep 6 wordt de vragenlijst leerling tevredenheid ook afgenomen tijdens deze ronde.

De resultaten van de toetsen worden geanalyseerd en met de opgedane informatie worden groepsplannen vormgegeven.

4.2 Registratie van (pest)incidenten

De anti-pestcoördinator zit minimaal eenmaal per jaar om tafel met de directie en schoolveiligheidscoördinator met feiten, cijfers en beleidsadviezen t.a.v. het onderwerp pesten.

4.3 Verwijzingsmogelijkheden

Wij kennen de hulpverwijzingsmogelijkheden voor kinderen of schakelen hier deskundigen voor in (extern). Wij werken nauw samen met jeugdconsulenten van de gemeente Putten. Zij worden door ouders en school gezamenlijk ingeschakeld wanneer wij zorgen hebben rondom een leerling in een pestsituatie (pester, gepeste, meeloper). In sommige gevallen worden kinderen verwezen voor een sociale vaardigheidstraining (Kr8Kidzz/ Kanjertraining/ Intraverte etc.).

5. Gedragsverwachtingen

Voor het bewaken van de sociale veiligheid op school is het gezamenlijk opstellen en onderwijzen van gedragsverwachtingen noodzakelijk. Onze gedragsregels zijn zichtbaar in de klassen. Ze worden aan het begin van het schooljaar en ook tussentijds regelmatig besproken. We verwachten dat iedereen zich eraan houdt, zich er verantwoordelijk voor voelt en elkaar er - zo nodig - op aanspreekt.

Op de Ichthusschool vinden we dat de leerkrachten een voorbeeldfunctie hebben m.b.t. het gedragsprotocol. Het spreekt vanzelf dat u ons hierop kunt aanspreken. Ook als collega's onderling is het de bedoeling dat we elkaar aanspreken op gedrag.

5.1 In de school

Op school gebruiken we 10 gouden gedragsverwachtingen om duidelijk te maken wat we van elkaar verwachten. Deze verwachtingen worden in de klassen onderwezen.

1. We spreken met respect over God.
2. We gaan respectvol met elkaar om.
(We doen elkaar geen pijn met handen, voeten, woorden of ogen).
3. We zorgen ervoor dat de juf of meester goed les kan geven.
4. We zorgen ervoor dat iedereen zich veilig voelt op school.
5. We zorgen ervoor dat de kinderen goed kunnen werken en spelen.
6. We gaan zorgvuldig om met de spullen van onszelf, de anderen en van school.
7. Handen thuis, tel tot tien.
8. Kom je er samen niet uit, dan ga je naar de meester of juf.
9. De waarheid vertellen is geen klikken.
10. Word je gepest, praat er thuis en op school over. Je mag het niet geheim houden!

We vinden het van belang dat onze leerlingen zich veilig voelen in de school en ook buiten de klas goed kunnen werken. Daarom gelden er tijdens schooltijd op de gang drie gedragsverwachtingen:

1. Als we op de gang werken, fluisteren we.
2. We lopen op de gang.
3. We houden de bal/speelgoed in de gang vast.

We vinden het belangrijk dat leerlingen verantwoordelijkheid tonen als het gaat om het netjes houden en opbergen van materiaal. Om met elkaar duidelijke verwachtingen te blijven scheppen specificeren we verwachting 6 als volgt:

1. Spullen van onszelf
 - a. Op verzoek van de juf nemen we eigen spullen mee van huis (etui, agenda, map), al het andere laten we thuis (tollen, gekleurde pennen, speelgoed).
 - b. Wanneer hulpmiddelen (zoals een tangle, bijtketting, koptelefoon, etc.) noodzakelijk zijn om het leren of gedrag positief te beïnvloeden gaat dat altijd in overleg tussen ouders en de leerkracht.
 - c. We houden ons schrift netjes.
2. Spullen van de ander
 - a. We zitten niet ongevraagd aan de spullen van een ander.
 - b. Lenen we iets? Dan zorgen we dat we het weer netjes teruggeven.
3. Spullen van school
 - a. We gebruiken materiaal waar ze voor bedoeld zijn.
 - b. We houden spullen van school netjes.

- c. We leggen spullen weer op de plek terug waar we ze vandaan hebben gehaald.
- d. We ruimen onze gebruikte spullen op en helpen daarna de ander.
- e. We zetten boeken netjes in de boekenkast met de rug naar de buitenkant.

5.2 In de klas

Aan het begin van het schooljaar stellen de leerkrachten met hun groep de gedragsverwachtingen voor in de klas op. Deze gedragsverwachtingen zijn passend bij de groep en opgesteld met de groep. Ze worden door de hele klas en de leerkrachten van de klas ondertekend. Daarna worden ze zichtbaar opgehangen in de klas. In de loop van het jaar worden de gedragsverwachtingen onderwezen, de leerkracht staat hierin model.

5.3 Op sociale media

- 1. We gaan respectvol met elkaar om (we gooien niemand zomaar uit een groep, o.i.d.)
- 2. We sturen geen foto's of filmpjes van iemand rond zonder toestemming van deze persoon.
- 3. We sturen geen lelijke dingen over een ander naar iemand toe, of naar de persoon zelf.

Bij ons op school geldt de afspraak dat leerlingen hun mobiele telefoon thuislaten. Als er naar huis gebeld moet worden dan kan er altijd gebruik gemaakt worden van de schooltelefoon. Mocht een leerling wel een mobiele telefoon bij zich hebben dan verwachten wij van u als ouder dat dit vooraf met een goede reden naar de leerkracht is gecommuniceerd.

6. Pestgedrag

Zoals eerder genoemd richten wij ons op een schoolbrede aanpak voor een positief pedagogisch klimaat en sociale veiligheid. De aanpak tegen pesten is hier onderdeel van. In onze gedragsverwachtingen (zie vorige hoofdstuk) komt duidelijk naar voren dat wij geen pestgedrag accepteren. Ondanks dat pesten onderdeel is van de brede schoolaanpak en zit verweven in onze gedragsregels, is het toch goed om pestgedrag er apart uit te lichten. Pestgedrag is namelijk een vorm van ongewenst gedrag dat gezien het belang hiervan specifieke aandacht verdient.

6.1 Wat is pesten?

Pesten gaat om een vorm van agressief gedrag, waarbij een betrekkelijk machteloze persoon wordt aangevallen, vernederd of buitengesloten door één of meerdere individuen. Pesten heeft drie kenmerken:

- Het is intentioneel;
- Het vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats;
- Er is sprake van een machtsverschil tussen dader en slachtoffer.

Welke vormen van pesten zijn er?

Pesten vindt in diverse vormen plaats. Non-verbaal (buitensluiten, negeren), verbaal (schelden, belachelijk maken, discrimineren, roddelen), fysiek (slaan, schoppen), digitaal (stalken, bedreigen, afbeeldingen sturen, sexting) en het is ook mogelijk dat verschillende combi's hiervan aanwezig zijn.

Waarom pest een pester?

Vaak om de eigen onzekerheid te overschreeuwen, zich groot te maken om een ander te kunnen kleineren. Soms om een vorm van aandacht te zoeken, soms om frustratie af te reageren of jaloezie te verbloemen. Tot slot kan er een beperking of stoornis onderliggend zijn.

Wie wordt gepest?

Op deze vraag bestaat een veelzijdig, maar nooit te rechtvaardigen antwoord. Een verlegen, onhandig of onzeker kind. Een kind dat snel op de kast te jagen is of niet zichzelf is. Een kind dat een 'loner' is of eerder werd gepest. Een kind met een beperking. Nogmaals: het is nooit te rechtvaardigen dat een kind gepest wordt, welke eventuele verklaring er ook voor is.

Welke signalen toont een gepeste leerling?

Op deze vraag bestaat eveneens een veelzijdig antwoord. Het kind heeft angst om naar school te gaan of heeft weinig tot geen vrienden. Het kind vervalt in 'oud gedrag' (duimen, bedplassen) of huilt regelmatig zonder concreet aanwijsbare reden. Soms heeft het kind moeite met zich concentreren of komt het thuis met kapotte spullen. Het kind is vaak afwezig of wordt met een bijnaam aangesproken door klasgenoten. Het kind is vaak betrokken bij 'akkefietjes' of gedraagt zich ongelukkig of gestrest. De leerkracht voelt intuïtief aan dat er 'iets' niet klopt of de sfeer in de klas is niet goed. Een aantal signalen werden hier genoemd, maar de signalen zijn veel breder en divers.

Meer partijen betrokken

Pesten is een groepsproces. Er zijn bij pestgedrag meer partijen betrokken dan alleen de pester en de gepeste. Er zijn ook omstanders die het pesten laten gebeuren of zelfs stimuleren. Er zijn ook meelopers die assisteren of versterken. Tot slot zijn natuurlijk ook de leerkracht en de ouders van leerlingen betrokken.

6.2 Wat is cyberpesten?

Cyberpesten is een specifieke vorm van pesten. Het vindt echter niet fysiek plaats, maar via sociale media. Omdat cyberpesten anoniem is, en ongevraagd 24 uur per dag in je huis komt neemt onze school gericht een aantal aanvullende maatregelen. De effecten van cyberpesten kunnen namelijk (nog) erger zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan, zijn soms of meestal niet meer te verwijderen.

6.3 Preventieve aanpak

Een bekende uitspraak is: "Voorkomen is beter dan genezen." Dat geldt in het bijzonder voor pesten. Onze school zet in op beleid rondom preventie tegen pesten, door de aanpak zoals beschreven in hoofdstuk 3 (en hoofdstuk 5).

6.4 Curatieve aanpak pesten

Omdat we pesten helaas niet altijd kunnen voorkomen is het ook belangrijk dat er een goede afhandeling van het pesten is. Het is belangrijk dat bij (twijfel van) pestsituaties, de APC direct ingeschakeld wordt (door de leerkracht in de meeste gevallen). In dat geval is een APC curatief aan het werk en wordt het anti- pestprotocol doorlopen (zie hoofdstuk 7).

Binnen het doorlopen van de gedragsovereenkomst is aandacht voor meerdere partijen. Zoals eerder genoemd: pesten is een groepsproces. Het is belangrijk dat bij pesten niet alleen de gepeste assertiever moet worden gemaakt en dat de pester straf krijgt. Van alle betrokkenen wordt gevraagd om actief pesten te stoppen, ook aan de leerlingen die zwijgend toekijken: de middengroep. Wij hanteren op basisschool Ichthus daarom de vijf-sporen-aanpak, een aanpak die pesterijen aanpakt via vijf sporen.

1. Spoor 1: We nemen de gepeste serieus. We bieden veiligheid, vertrouwen en een luisterend oor. Daarnaast is het belangrijk om acties te bespreken. Het is belangrijk dat de gepeste sterker wordt en 'stop/ nee' leert te zeggen. Echter, voor het tonen van die vaardigheden is het belangrijk dat het kind zich eerst weer veilig en vertrouwd voelt in de groep.
2. Spoor 2: In de gedachte van 'Hoor je daden en herstel de schade' werken wij met verschillende werkvormen om de pester te corrigeren:
 - Excuusbrief schrijven (door pester aan gepeste)
 - Herstelrecht (zie bijlage 1) wanneer de gepeste in gesprek wil en de pester de intentie heeft te stoppen
3. Spoor 3: Voor het mobiliseren van de middengroep hanteren wij diverse werkvormen:
 - Formeren van een steungroep (zie bijlage 1)
 - Oplossingsgerichte aanpak pestgedrag in de klas (zie bijlage 1)
 - Peers inzetten (zie bijlage 1)
4. Spoor 4: We houden gedurende het volgen van het anti-pestprotocol nauw contact met de ouders van de gepeste (door APC en leerkracht) en met de ouders van de pesters (door APC en leerkracht). Bij fase 3 van het anti-pestprotocol onderhoudt ook de directie nauw contact met de ouders van de pesters.
5. Spoor 5: De leerkracht(en) van desbetreffende groep waarin gepest wordt, ontvangt ondersteuning van zowel directie als IB/ APC. In het geval dat er sprake is van cyberpesten, schakelen wij in de meeste gevallen ook externe partijen in voor raad (bijv. Buurtzorg Jong).

Wanneer het anti-pestprotocol in werking wordt gesteld, is het belangrijk dat alle ondernomen acties worden vastgelegd door de desbetreffende leerkracht (en mogelijk de APC). Ook is het belangrijk dat ouders geïnformeerd worden over alle ondernomen acties.

7. Fasen pestprotocol

Fase	Leerkracht	APC	Directeur
Fase 1	Signaleren. Groepsgesprek met waarschuwende functie met pester(s) en slachtoffer(s). In dit gesprek worden afspraken gemaakt die schriftelijk vastgelegd worden en ondertekend. Ouders van beide partijen worden geïnformeerd. APC wordt geïnformeerd.	Analyseren peestsituatie m.b.v. checklist en aan de hand daarvan het registratieformulier invullen. Acties adviseren aan leerkracht: pestprotocol fase 1 inzetten.	
Fase 2	Binnen een termijn van vier weken gaat de leerkracht de gemaakte afspraken na en houdt de voortgang bij. Incidenten worden genoteerd. Is er geen verbetering? Dan heeft de leerkracht een gesprek met de APC en gaat fase 3 in.	Checken stand van zaken bij ouders van gepeste leerling + gepeste leerling + leerkracht. Na vier weken geen verbetering? Fase 3. Wel verbetering? Monitoren.	
Fase 3		Coördineren dat een gezamenlijk gesprek tussen pester(s) en hun ouders onder leiding van de directeur plaatsvindt.	Tweede gesprek met de leerkracht, pester(s) en hun ouders <i>onder leiding van de directeur</i> . Pesters krijgen opnieuw vier weken de kans om hun gedrag aan te passen. Daarnaast worden (pedagogische) strafmaatregelen genomen tegen de pesters. Afspraken worden aangescherpt en ondertekend. Fase 4 gaat in.
Fase 4	Binnen een termijn van vier weken gaat de leerkracht de gemaakte afspraken na en houdt de voortgang bij. Incidenten worden genoteerd. Is er geen verbetering? Dan heeft de leerkracht een gesprek met de APC en gaat fase 5 in.	Checken van de stand van zaken bij ouders van gepeste leerling, gepeste leerling en de leerkracht. Na vier weken geen verbetering? Fase 5. Wel verbetering? Monitoren.	
Fase 5		Aangeven bij directeur dat pesten niet gestopt is. Afronden checklist en registratieformulier.	Pesten is niet gestopt; interne schorsing volgt.
Fase 6			Pesten is niet gestopt ondanks interne schorsing: Protocol schorsing en verwijdering is van kracht.

8. Ongewenst gedrag en wangedrag

Ondanks onze methodieken en toezicht is er sprake van ongewenst gedrag, de Ichthusschool vormt daarop geen uitzondering. Onder ongewenst gedrag verstaan wij:

- Pestgedrag, zoals genoemd in hoofdstuk 6
- Het overtreden van de gedragsverwachtingen, zoals genoemd in hoofdstuk 5
- Elke andere vorm waarbij de les wordt verstoord
- Geen respect tonen voor volwassenen en medeleerlingen
- Al het gedrag waarbij de grens van de ander overschreden wordt.

8.1 Consequenties van ongewenst gedrag

Ongewenst gedrag wordt op onze school niet getolereerd. Wanneer kinderen ongewenst gedrag laten zien spreken we ze hierop aan en vragen we wat hun intentie is. Er is een groot verschil in gedrag dat met opzet wordt vertoond of gedrag dat onopzettelijk gebeurt. Als er geen sprake is van opzet, vraagt het kind om begeleiding en sturing. Komt het kind zelf niet tot oplossingen, dan stelt de leerkracht vragen aan het kind om samen tot een oplossing te komen. Opzettelijk gedrag vraagt om correctie. Corrigeren doen we volgens de stappen in het veiligheidsplan, zoals beschreven is in hoofdstuk 9. Als er sprake is van pesten treedt het pestprotocol in werking (zie hoofdstuk 6 en 7).

Uiteraard willen we ongewenst- en wangedrag zoveel mogelijk voorkomen. Gewenst gedrag bekrachtigen we daarom vooral. Corrigeren doen we zoveel mogelijk non-verbaal of individueel. Op deze manier wordt een positieve en veilige sfeer onderhouden.

8.2 Consequenties van wangedrag

Naast ongewenst gedrag kan er ook sprake zijn van wangedrag. Dit is gedrag waarbij er sprake is van een ernstige overtreding. Wangedrag bevindt zich direct in fase 3 van het veiligheidsplan (bij extreem wangedrag kan de directie i.o.m. het bestuur besluiten tot een verdere fase in het veiligheidsplan). Onder wangedrag verstaan wij:

- Verbale of schriftelijke agressie
- Ontoelaatbare uitingen of gedragingen t.a.v. racisme, discriminatie en/of seksuele intimidatie
- Fysieke agressie naar medeleerlingen of teamleden
- Ernstig respectloos gedrag richting leerkrachten/directie
- Diefstal/verduistering/vernieling/vandalisme/vuurwerkbezit

8.4 Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Huiselijk geweld en kindermishandeling zijn een vorm van sociale onveiligheid. Voor deze situaties is er echter een afzonderlijk protocol beschikbaar op school, de zogeheten meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

9. Veiligheidsplan

In onderstaande tabel is te lezen welke stappen er worden ondernomen door de school bij ongewenst en wangedrag.

Fase	Gedrag leerling	Gedrag Leerkracht	Ouders
Fase 0	De leerling gedraagt zich naar kinderen, leerkrachten en andere mensen in de school aardig en beleefd. De leerling werkt goed samen en kan een ruzie goed oplossen. Plagen wordt geen pesten.	Positief bekrachtigen van de gedragsverwachtingen. Belonen.	
Fase 1	De leerling vertoont een keer storend gedrag naar andere kinderen toe of naar de leerkracht. Er is sprake van <u>toeval</u> .	De leerkracht corrigeert van dichtbij, neemt de leerling apart en bespreekt duidelijk wat hij/ziet en het gewenste gedrag.	Er is geen noodzaak om ouders in te lichten
Fase 2	De leerling vertoont (met regelmaat) storend gedrag t.o.v. andere kinderen, de leerkracht en/of loopt (regelmatig) weg. Er is sprake van <u>opvallend</u> gedrag	De leerkracht spreekt de leerling aan op zijn/haar gedrag en onderneemt de volgende stappen: - Verwijzen naar Time-out plek (10 minuten) - Time-out formulier invullen door leerling - Gesprek tussen leerkracht en leerling - Terugkoppeling naar ouders	Ouders krijgen een bericht over het gedrag van hun kind. Hierin staat duidelijk de eventuele aanleiding, het ongewenste gedrag en de gemaakte afspraken om het ongewenste gedrag te voorkomen.
Fase 3	Storend gedrag waarop de leerling kortgeleden is aangesproken, blijft zich herhalen. Er is sprake van een <u>patroon</u> .	De leerkracht spreekt de leerling aan op zijn/haar gedrag en onderneemt de volgende stappen: - Verwijzen naar de directie - Verwijzen naar Time-out plek in een andere groep (rest van de les/dagdeel) - Time-out formulier invullen door leerling - Gesprek tussen leerkracht, leerling, ouders en eventueel directie en gezamenlijk invullen van de afsprakenkaart - Aantekening in leerling dossier in Parnassys	De leerkracht neemt telefonisch contact op met de ouders/verzorgers en verzoekt hen na schooltijd op school te komen om het gedrag en de afsprakenkaart van hun kind te bespreken.
	De leerling begaat een ernstige overtreding (wangedrag)		
Fase 4	Na evaluatie van de afspraken blijkt de leerling het storende gedrag nog te herhalen.	De leerkracht spreekt de leerling aan op zijn/haar gedrag en onderneemt de volgende stappen: - Verwijzen naar de directie - Verwijzen naar Time-out plek in een andere groep (rest van de dag) - Gesprek tussen leerkracht, leerling, ouders en directie en opnieuw invullen van de afsprakenkaart	De directie neemt telefonisch contact op met de ouders/verzorgers en verzoekt hen na schooltijd op school te komen om het gedrag en de afsprakenkaart van hun kind te bespreken.

		- Aantekening in leerling dossier in ParnasSys	
	De leerling begaat voor de tweede keer een ernstige overtreding (wangedrag).	- Verwijzen naar de directie - Time-out plek die thuis moet worden ingevuld - Huiswerk meegeven die eerstvolgende dag op school ingeleverd moet worden. - Aantekening in leerling dossier in ParnasSys	De directie neemt telefonisch contact op met de ouders/ verzorgers en verzoekt hen om hun kind direct op te komen halen.
Fase 5	De leerling vertoont, ondanks eerder gemaakte afspraken, structureel ongewenst gedrag of ernstig wangedrag waarbij de veiligheid van andere leerlingen, leerkrachten of ouders in het geding zijn.	Er wordt een 1 ^e schorsing opgelegd door het bevoegd gezag. Er wordt een melding gemaakt aan het bestuur en de leerplichtambtenaar van Gemeente Putten.	De directie neemt telefonisch contact op met de ouders/ verzorgers en verzoekt hen op school te komen voor een gesprek met leerkracht en directie, om de schorsing van hun kind te bespreken.
Fase 6	De leerling vertoont, ondanks eerder gemaakte afspraken en schorsing, opnieuw ongewenst gedrag of ernstig wangedrag waarbij de veiligheid van andere leerlingen, leerkrachten of ouders in het geding zijn.	Er wordt een 2 ^e schorsing opgelegd door het bevoegd gezag. Er wordt een melding gemaakt aan het bestuur en de leerplichtambtenaar van Gemeente Putten.	De directie neemt telefonisch contact op met de ouders/ verzorgers en verzoekt hen op school te komen voor een gesprek met leerkracht en directie, om de schorsing van hun kind te bespreken.
Fase 7	Er is sprake van een onherstelbare relatie tussen school, leerling en/of ouders.	Als er sprake is van een onherstelbare relatie tussen school, leerling en/of ouders wordt de procedure voor verwijdering ingezet. Deze beslissing wordt door het bevoegd gezag (bestuur) genomen.	Ouders worden uitgenodigd voor een gesprek met het bevoegd gezag, de leerkracht en de directie om de verwijdering te bespreken.

Opmerkingen:

1. Een officiële waarschuwing gaat in principe mee naar het nieuwe schooljaar, tenzij hierover bij de officiële waarschuwing anders over wordt besloten door de school
2. In zeer ernstige gevallen kan het noodzakelijk zijn dat er van het "stappenplan" afgeweken moet worden. De directie kan, eventueel in overleg met bevoegd gezag, stappen overslaan in belang van de veiligheid van leerlingen, teamleden en/of ouders
3. Waar 'directie' staat kan dit in bepaalde gevallen ook de aanwezige teamleider of intern begeleider zijn.

9.1 Toelichting veiligheidsplan

Er zijn drie vormen van maatregelen te nemen:

- Time-out; Time-out is een maatregel die genomen wordt bij een incident en/of onwerkbaar gedrag
- Schorsing; Schorsing is aan de orde wanneer de directie of het bevoegd gezag bij ernstig wangedrag (onwerkbaar gedrag) van leerling en/of ouders onmiddellijk moet optreden en er tijd nodig is voor het zoeken naar een oplossing.
- Verwijdering. Verwijdering is een maatregel bij zodanig ernstig wangedrag dat het bevoegd gezag concludeert dat de relatie tussen school en leerling (ouders) onherstelbaar is verstoord.

Toelichting bij fase 2

Storend ongewenst gedrag leidt tot een time-out buiten de klas. De leerling zit in principe 10 minuten op deze plek. De leerling krijgt ook een time-out formulier mee waarop hij/zij aangeeft wat er is gebeurd. Na schooltijd volgt een kort gesprek tussen leerkracht en leerling waarin dit formulier wordt besproken. De leerkracht bepaalt welke straf er nodig is. De leerling biedt een welgemeend excuus aan. De leerkracht maakt ter afronding een afspraak met de leerling over het gewenste gedrag en informeert ouders.

Toelichting bij fase 3

Herhalend ongewenst gedrag of een ernstig incident leidt tot een time-out met onmiddellijke ingang. Tijdens deze time-out wordt de leerling voor langere tijd uit de klas geplaatst en in principe verplaatst naar een hogere groep. De leerling krijgt ook een time-out formulier mee waarop hij/zij aangeeft wat er is gebeurd. Ouders worden uitgenodigd voor een gesprek na schooltijd, met de leerkracht en leerling (en eventueel directie), om het gedrag van hun kind te bespreken. Tijdens dit gesprek wordt ook een afsprakenkaart ingevuld waarbij alle aanwezige partijen afspraken formuleren tot verbetering van het gedrag. Na twee weken evalueert de leerkracht het gedrag met de leerling aan de hand van de gemaakte afspraken.

Toelichting bij fase 4

Als het gedrag niet verbeterd is, krijgt de leerling opnieuw een time-out voor langere tijd. In dit geval zal de leerling de rest van de dag uit de klas geplaatst worden en in principe verplaatst naar een hogere groep. De leerling krijgt een time-out formulier mee waarop hij/zij aangeeft wat er is gebeurd. Ouders worden uitgenodigd voor een gesprek na schooltijd, met de leerkracht, leerling en directie om opnieuw een afsprakenkaart in te vullen voor 4 weken om het gedrag te verbeteren. Als het gedrag verbetert, worden ouders uitgenodigd om dit te bespreken. We spreken hoop en vertrouwen uit dat het ongewenste gedrag nu niet meer wordt vertoond.

Toelichting bij fase 5 en 6

Bij een volgend incident, of in het uitzonderlijke geval dat het voorgevallen incident zo ernstig is, kan worden overgegaan tot een formele schorsing. De betrokken ouders/verzorgers worden door de directie uitgenodigd voor een gesprek over de maatregel. Gedurende de schorsing wordt de leerling de toegang tot de school ontzegd. Voor zover mogelijk worden er maatregelen getroffen waardoor de voortgang van het leerproces van de leerling gewaarborgd kan worden. De schorsing bedraagt maximaal 5 schooldagen.

De leerling dient daarna weer toegelaten te worden op school. Hierbij dienen nadrukkelijk oplossingsmogelijkheden te worden verkend, waarbij de mogelijkheden en de onmogelijkheden van de opvang van de leerling op de school aan de orde komen. Van de schorsing en het gesprek met de ouders wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders/verzorgers voor gezien getekend en in het leerlingendossier opgeslagen. Het verslag wordt ter kennisgeving verstuurd aan het bevoegd gezag, de ambtenaar leerplichtzaken en de onderwijsinspectie. Ouders kunnen beroep

aantekenen bij het bevoegd gezag van de school. Het bevoegd gezag beslist uiterlijk binnen 14 dagen op het beroep.

Toelichting bij fase 7

Als een ernstig incident zich meermalen voordoet (en een formele schorsing al heeft plaatsgevonden) en ingrijpende gevolgen heeft voor de veiligheid en/of de onderwijskundige voortgang van de school, kan worden overgegaan tot verwijdering.

Voordat men een beslissing neemt, dient het bevoegd gezag de betrokken leerkracht, de directie en de ouders te horen. Hiervan wordt een verslag gemaakt dat aan de ouders ter kennis wordt gesteld en door de ouders voor gezien wordt getekend. Het verslag wordt daarnaast ter kennisgeving opgestuurd naar de ambtenaar leerplichtzaken en de inspectie onderwijs.

Het bevoegd gezag informeert de ouders schriftelijk en met redenen over het voornemen tot verwijdering, waarbij de ouders gewezen wordt op de mogelijkheid van het indienen van een bezwaarschrift. De ouders krijgen de mogelijkheid binnen zes weken een bezwaarschrift in te dienen (Algemene Wet Bestuursrecht). Het bevoegd gezag is verplicht de ouders te horen over het bezwaarschrift. Het bevoegd gezag neemt een uiteindelijke beslissing binnen vier weken na ontvangst van het bezwaarschrift.

De uitvoering van een besluit tot verwijdering is pas mogelijk nadat de school zorg heeft gedragen dat een andere school de leerling zal toelaten. Dit behoeft overigens niet per definitie een school te zijn die de instemming van de ouders heeft.

10. Ouders

De ouders zijn partner in het expliciteren, aanleren en bekrachtigen van het gewenste gedrag. Bij de leerlingen die meer intensieve begeleiding nodig hebben, spelen ouders nog meer een centrale rol in deze begeleiding. Als school hopen we samen met de ouders de sociale veiligheid op school te waarborgen. Open communicatie over de sociale veiligheid is daarom voor ons van belang. Daarnaast wordt het protocol sociale veiligheid voorgelegd aan de medezeggenschapsraad (MR).

De gedragsregels die in dit document genoemd staan, gelden zowel voor de ouders als de leden van het schoolteam. Ouders/verzorgers en leerkrachten, die de gedragsregels overtreden in en nabij de school, worden hierop aangesproken. Als de communicatie met de ouders niet meer open, opbouwend en constructief kan plaats vinden, wordt de communicatie gestaakt (cooling-down) en uitgesteld naar een later moment. Wanneer er geen vertrouwen (meer) in de school is dan adviseert de directie de ouders/verzorgers een andere school voor hun kind te kiezen.

11. Contactpersonen

11.1 Vertrouwenspersoon en anti-pestcoördinator

Leerlingen en hun ouders die te maken krijgen met pesten moeten met hun verhaal bij iemand terecht kunnen op school. Ze moeten erop kunnen vertrouwen dat de school het pestprobleem aanpakt. Daarom hebben wij een anti- pestcoördinator (APC). Wij vinden het echter belangrijk dat niet alleen in het geval van pesten leerlingen en ouders terecht kunnen, maar in alle situaties in de breedste zin van sociale veiligheid. Daarom hebben wij de rol van anti-pestcoördinator geïntegreerd in de rol van vertrouwenspersoon.

Belangrijkste taken van een vertrouwenspersoon/ anti-pestcoördinator zijn:

- Klankbord voor leerlingen en ouders;
- Klankbord voor onderwijspersoneel in het kader van pesten;
- Leerkrachten ondersteuning en houvast bieden als het gaat om pesten tegen te gaan in de groep;
- Coördineren van het anti-pestprotocol;
- Nazorg, checken of de afspraken (vastgelegd door leerkracht) zijn nagekomen en het pesten is gestopt;
- Eventueel verwijzen naar externe instanties, directie/bestuur, klachtencommissie.

Bij ons op school is Riande van de Pol de vertrouwenspersoon en anti-pestcoördinator.

Twee keer per jaar (oktober en maart) houdt Riande van de Pol als vertrouwenspersoon en anti-pestcoördinator een spreekuur voor kinderen en ouders.

Vertrouwenspersoon leerlingen en ouders/	Riande van de Pol Emailadres: r.vandepol@cnsputten.nl Werkdagen: maandag, donderdag.
Anti-pestcoördinator	Riande van de Pol. Werkdagen maandag, donderdag

11.2 Coördinator sociale veiligheid

Voor een schoolbrede aanpak op het gebied van sociale veiligheid is het belangrijk dat er een persoon is die de voortgang van alle facetten waarborgt. Daarom hebben wij een sociale-veiligheidscoördinator. Zij houdt zich bezig met preventie-activiteiten op het gebied van sociale veiligheid, gezondheid en welzijn van collega's en van leerlingen. Ook analyseert zij de trends die naar voren komen uit de ingevulde lijsten sociale veiligheid.

- (Mede)Verantwoordelijk voor het schoolveiligheidsbeleid;
- Zicht hebben op de beleving van veiligheid, incidenten en mogelijke risico's;
- Een actieve bijdrage leveren aan een sociaal veilig schoolklimaat door het geven van voorlichting en het organiseren van preventieve activiteiten;
- Klankbord voor onderwijspersoneel in het kader van sociale veiligheid.

Bij ons op school is Bianca Vierwind de sociale-veiligheidscoördinator.

Sociale-veiligheidscoördinator	Bianca Vierwind Emailadres: b.vierwind@cnsputten.nl Werkdagen: dinsdag, woensdag, donderdag.
--------------------------------	--

11.3 Klachtenregeling

Wanneer een ouder het niet eens is met hoe de school met situaties van sociale veiligheid/pesten omgaat, heeft de ouder de mogelijkheid zijn onvrede te uiten middels het volgen van de klachtenprocedure. De procedure is als volgt:

1. De externe vertrouwenspersoon van de schoolvereniging benaderen	Dhr. W Liefting H. van Boeijenstraat 3 3881 TM Putten Tel: 0341-357960 Mw. H. den Engelsman Aaltsengoed 18 3882 KH Putten Tel: 06-48192585
2. Basisschool Ichthus is, net als de andere scholen van CNS Putten, aangesloten bij de klachtencommissie die door de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs te Ridderkerk is ingesteld	Mr. P.J. den Boef te Rijssen, juridisch J.W.D. Nijkamp te Barneveld, onderwijskundig Drs. J.H. Baan, sociaal-medisch Ambtelijk secretaris: Mw. Mr.G.J. Borsma-Freeke Binnendamseweg 7 3881 GA Giessenburg Tel: 0184-611520
3. Tot slot kunt u zich richten tot de inspecteur van het basisonderwijs. In dat geval is het advies ook de leerplichtambtenaar van de gemeente op de hoogte te stellen van uw klacht	Inspecties BAO en VO Postbus 10048 8000 GA Zwolle Tel: 038- 4257820 Leerplichtambtenaar Bellen met de afdeling 'Onderwijs' van de gemeente Putten

Bijlage 1: Time-Out formulier

Naam:
Groep:
Leerling:
Datum:

Wat deed ik en wat deed de ander?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wat was mijn bedoeling hiermee?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Welke regel heb ik overtreden?

.....
.....
.....
.....
.....

Wat kan ik doen om mijn probleem om te lossen?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Afspraken met de leerkracht:

Extra werk:

Handtekening: Leerling

Leerkracht

Ouder/verzorger

Naam:
Groep:
Leerling:
Datum:

[illegible][illegible]

Handtekening: _____

Leerling / Leerkracht / Ouder / Directie

Bijlage 3: Verslag inzake officiële waarschuwing, schorsing en/of verwijdering van leerlingen

Naam leerling:

Geboortedatum:

Naam leerkracht:

Datum incident:

Het betreft ongewenst gedrag tijdens:

☐ Iesuren

☐ Vrije situatie

☐ Plein

☐ Elders, t.w.

Het betreft ongewenst gedrag ten aanzien van:

☐ Leerkracht

☐ Medeleerlingen

☐ Anderen t.w.

Korte omschrijving van het incident:

.....
.....
.....
.....

Ouders/verzorgers op de hoogte gesteld d.m.v.

Huisbezoek/ telefonisch contact

Datum en tijd: Gesproken met:

De volgende maatregel is genomen:

☐ Plaatsing in andere groep

☐ Schorsing

☐ In gang zetten van een procedure tot verwijdering van school

Datum gesprek ouders/verzorgers en de school:

(Zie verder verslag van het gesprek)

Afspraken tussen ouders/verzorgers en de school:

.....
.....
.....

Handtekening ouders:

Handtekening directie:

Bijlage 5: Omschrijving werkvormen

Herstelrecht

Wat is het?

Op basisschool Ichthus werken wij met herstelrecht onder het motto: Niet sorry zeggen, maar sorry doen. Herstelrecht is de tegenhanger van straffen. Het is een gesprek waarin het slachtoffer centraal staat. Het doel van het gesprek is dat de dader de schade ongedaan dient te maken. De boodschap aan de pester is: hoor je daden en herstel de schade. De pester krijgt een kans om het goed te maken. De procedure voor herstelrecht is in handen van de groepsleerkracht. Het is zijn/haar taak om de gepeste leerling en de pester bij elkaar te brengen met het doel de gepeste leerling alle ruimte te geven om zijn/haar verhaal te doen. De leerkracht stelt onderstaande vragen aan de gepeste om de pester te confronteren met zijn/ haar daden en nodigt de pester daarna uit om de schade te herstellen. Het is dus een gesprek waarbij beide partijen aanwezig zijn.

Herstelrecht-vragen:

Aan de gepeste:

- Wat is er gebeurd?
- Hoe voelde je je toen?
- Wat merk je er nog van?
- Wat is het meest nare voor je?
- Wat moet de pester doen om het goed te maken?

Aan de pester:

- Hoe denk je nu over wat je gedaan hebt?
- Waar heb je het meeste spijt van?
- Wat doe jij om het goed te maken?

Aan de gepeste:

- Is dit voor jou voldoende?

Met de gepeste en de pester:

- Afspraken maken en vastleggen.

Wat is ervoor nodig?

Herstelrecht kan alleen worden ingezet als beide partijen daartoe bereid zijn. Een berouwvolle pester is een voorwaarde. Er is in het herstelrecht geen ruimte voor een pester die de pesterijen ontkent, zich verdedigt of het gepeste kind de schuld geeft. Wanneer dat gebeurt, stopt de leerkracht het herstelgesprek. Herstelrecht heeft het nodig dat de leerkracht de regie in handen heeft om de gepeste de ruimte te geven en de pester kort te houden en te stimuleren het goed te maken.

Steungroep

Wat is het?

De steungroep-aanpak of 'no blame-aanpak' is een oplossingsgerichte methode.

In deze aanpak wordt er niet gestraft. De aanpak vertrouwt op de kwaliteit van kinderen om tot goede oplossingen te komen en deze uit te voeren.

Hoe werkt het?

1. Gesprek met de gepeste
 - a. Vragen hoe het met de leerling gaat;
 - b. Vragen naar de wens om verandering
('wil je graag dat je situatie verbetert?')
 - c. Positief en betrokken zijn
('ik vind het belangrijk dat je je fijn voelt op school.')
 - d. Uitleg geven over de steungroep aanpak
('ik ga met enkele leerlingen uit je klas praten, met hen ga ik overleggen over hoe we jouw situatie en die van de klas kunnen verbeteren; er zijn kinderen bij de steungroep die jij aardig vindt maar ook kinderen die niet aardig tegen jou deden, jij hoeft niets te doen – ik regel het voor jou, ik ga niets doen waardoor de pesters nog bozer op je gaan worden')
 - e. Leerlingen kiezen voor de steungroep
('Heb je vrienden in de klas? Wie heeft jou weleens geholpen? Wie doen er vervelend tegen jou? Welke kinderen doen er nog meer mee? Welke kinderen doen niet mee/ houden zich erbuiten?')
 - f. Vertrouwelijkheid bespreken
('Wat mag ik absoluut niet met de steungroep bespreken?')
 - g. Afspraak maken over vervolg
('Ik spreek jou over 8 tot 14 dagen opnieuw, We spreken af dat jij bekijkt of de pestsituatie verandert')
2. Een steungroep wordt geformeerd met daarin minimaal zes kinderen (een pester, een meeloper, drie omstanders, een vriend(in)). De steungroep gaat onder leiding van de leerkracht in gesprek, zonder dat de gepeste hierbij is. Wel is voorafgaand aan het formeren van de steungroep aan de gepeste gevraagd of hij/zij er zich in kan vinden dat er een steungroep gemaakt wordt om hem/haar te steunen.
3. In het eerste steungroep gesprek wordt door de leerkracht het probleem uitgelegd.
('Met jullie klasgenootje ... gaat het niet zo goed, of: ... vindt het niet meer leuk op school'). Er wordt meedenken van de leerlingen gevraagd, hiermee wordt ook de verantwoordelijkheid gedeeld.
('ik wil de situatie graag verbeteren, ik ben geschrokken dat iemand het op school niet leuk vindt, ik heb jullie nodig..., wil je helpen? Ik heb jullie uitgenodigd om te vragen wat wij met zijn allen zouden kunnen doen dat ...

zich weer veilig voelt op school'),

De leerkracht vraagt naar voorstellen/ oplossingen: elk kind mag een voorstel doen.

- a. Het gesprek vindt plaats onder schooltijd en duurt ong. 30 minuten;
 - b. De steungroep steunt de leerkracht met het doel de pestsituatie te stoppen, de steungroep steunt niet zozeer de gepeste leerling;
 - c. De leerkracht stelt zich in het gesprek sturend, waarderend, onbevooroordeeld op en leidt het gesprek steeds weer naar de toekomst. (*'hoe kunnen we de situatie verbeteren?'*);
 - d. De leerkracht noemt niet precies wat er gebeurd is in de pestsituatie, er worden ook geen details verteld waarover er met de gepeste gepraat is.
4. Vervolgens gaat de steungroep uit elkaar met de afspraak dat ieder kind zijn oplossing/ voorstel uitvoert.
(‘ik wil jullie bedanken voor jullie hulp, jullie hebben zoveel ideeën verzameld en ik weet zeker dat het voor ... zo weer mogelijk wordt zich fijn te voelen op school’). Na vier weken worden individuele gesprekken gevoerd met de gepeste en de steungroep leden. (*'Ik wil jullie over 8 tot 14 dagen nog eens spreken om te horen hoe het is gegaan en of het jullie gelukt is je bijdrage te leveren; ik spreek jullie dan één voor één.'*).
5. Vervolggesprekken met de leerlingen individueel (met de gepeste: 'hoe ging het de laatste weken/ wat ging er anders of beter/ is er nog iets wat ik voor je kan doen?'; met de steungroep: 'wij hadden afgesproken dat ik iedereen nog eens vraag hoe het nu gaat met ..., ik ben benieuwd of jij vindt dat de situatie verbeterd is, hoe vond jij de steungroep?')
- a. Is er effect? Mooi!
 - b. Geen effect? Dan volgt opnieuw een steungroep gesprek.
(Zonder de gepeste, zie stap 3) en loopt de cirkel opnieuw.

Oplossingsgerichte aanpak pestgedrag met de klas

Wat is het?

Een aanpak die gericht is op het oplossen van pestgedrag. Dit gebeurt klassikaal.

Hoe werkt het?

1. Situatie beschrijven

Waar staan we nu?

Geef een cijfer (0-10) aan de sfeer in de klas; OF

Welk cijfer geef jij de gezelligheid in de klas; OF

Wat voor cijfer geef jij de veiligheid in deze klas?

Waarom staan we daar?

Wat maakt dat we een ... halen?

Wat zouden we kunnen halen?

Wat is er weleens eerder gebeurd?

Wat deden we toen/ wat gebeurde er toen?

Hoe ziet het eruit als we een 10 halen voor sfeer/ gezelligheid.

Hoe wil je dat het wordt?

Beschrijf voor jezelf hoe het in de klas toegaat als er niet meer gepest wordt.

Beschrijf een klas waar het superveilig is.

Beschrijf een klas waar het heel gezellig is.

Wat gebeurt er dan?

En wat gebeurt er dan niet meer?

2. Streefdoel opstellen

Welk cijfer (tot 10) kunnen we met elkaar halen voor sfeer/ veiligheid?

Wat doen we dan?

Wat doen we dan niet meer?

Terugblikken op eerder succes

Wanneer was er al een betere sfeer, meer gezelligheid, meer veiligheid in de klas? Waardoor kwam dat? Wat gebeurde er? Wie deed wat? Kunnen we daar meer van doen?

3. Eén stapje hoger

Wat spreken we af als eerste stap om gezelligheid, sfeer en veiligheid te verhogen? We kunnen ideeën kiezen uit stap 1 en stap 2.

Wat is jouw eigen bijdrage?

4. Weekgemiddelde

We geven elke dag een cijfer. Op vrijdag bepalen we het weekgemiddelde.

5. Vieren

Hoe gaan we het vieren?

Verzamel suggesties van leerlingen op briefjes.

De groepsleerkracht trekt een briefje als er iets te vieren valt.

Peers inzetten tegen pesten

‘Peer’ is het Engelse woord voor: gelijke, leeftijdsgenoot. Wij kunnen leeftijdsgenoten inzetten om pesten te voorkomen en om pesterijen aan te pakken. Dit kunnen wij op twee manieren doen. Wij kunnen leeftijdsgenoten inzetten om pesten te voorkomen en om pesterijen aan te pakken.

Leerlingbemiddeling betekent dat leerlingen optreden als bemiddelaar in conflicten tussen leerlingen en daarbij specifieke methoden hanteren om de partijen tot een eigen oplossing te laten komen. De aandacht bij leerling bemiddeling richt zich niet op het straffen/vaststellen van schuld, maar op ontmoeting en verbinding. De ruziemakers praten weer met elkaar en werken samen aan een oplossing.

Bijlage 6: Verwijsinstanties

Het is bij peestsituaties mogelijk om externen te raadplegen voor hulp. Er bestaan verschillende instanties. Hieronder worden de instanties met bijbehorende website genoemd.

SBD Centraal Nederland (schoolbegeleidingsdienst)
www.centraalnederland.nl

Zeeluwe (samenwerkingsverband waar CNS Putten en dus ook De Ichthus bij aangesloten is)
www.zeeluwe.nl

Schoolarts en/of jeugdverpleegkundige van de GGD
www.ggd.nl

Centrum voor Jeugd en Gezin
www.cjg.nl

RIAGG (ELEOS) preventie-afdeling Amersfoort
www.riaggamersfoort.nl

Stichting Chris
www.chris.nl

De Kindertelefoon
www.kindertelefoon.nl

Praatpaal Putten
www.praatpaalputten.nl